

LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

DEKRETAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO PRIIMTO LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽMONIŲ PALAIKŲ LAIDOJIMO ĮSTATYMO NR. X-1404 22 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO GRAŽINIMO LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMUI PAKARTOTINAI SVARSTYTI

2015 m. gruodžio 30 d. Nr. 1K-514
Vilnius

1 straipsnis.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Konstitucijos 71 straipsnio 1 dalimi,
g r a ž i n u Lietuvos Respublikos Seimui pakartotinai svarstyti Lietuvos
Respublikos Seimo 2015 m. gruodžio 17 d. priimtą ir Lietuvos Respublikos Prezidentei
pasirašyti bei oficialiai paskelbti pateiktą Lietuvos Respublikos žmonių palaikų
laidojimo įstatymo Nr. X-1404 22 straipsnio pakeitimo įstatymą Nr. XII-2200 (toliau –
Įstatymas) dėl šių motyvų:

1. Lietuvos Respublikos Seimo priimtu Įstatymu *inter alia* įgyvendinamas
1973 m. spalio 26 d. Strasbūre priimtas Susitarimas dėl mirusiųjų kūnų pervežimo
(toliau – Susitarimas), kurį Lietuva ratifikavo 2009 m. gegužės 21 d. įstatymu Nr. XI-
269.

2. Susitarimą ratifikavusios valstybės, siekdamos sumažinti administracinę
naštą ir palengvinti žmogaus palaikų gabenimą iš vienos Susitarimo valstybės į kitą,
įsipareigoja reikalauti vienodos formos dokumento – kompetentingos institucijos
išduoto leidimo mirusiojo kūną vežti į kitas valstybes (*laissez-passer*). Susitarimą šiuo
metu yra ratifikavusios 23 iš 47 Europos Tarybos valstybių, tarp jų – 17 iš 28 Europos
Sąjungos valstybių narių.

3. Įstatymo 1 straipsnis nustato, jog žmogaus palaikai į Susitarimą pasirašiusias
ir ratifikavusias užsienio valstybes vežami gavus Vyriausybės ar jos įgaliotos
institucijos išduotą leidimą vežti mirusiojo kūną (*laissez-passer*). Tai reiškia, kad,
įsigaliojus Seimo priimtam Įstatymui, norint žmogaus palaikus vežti į Susitarimą
ratifikavusias valstybes, pavyzdžiui, Latviją, reikėtų gauti kompetentingos institucijos
išduotą leidimą (*laissez-passer*). Tačiau žmonių palaikus vežant į kitą Europos Sąjungos
valstybę narę, kuri nėra ratifikavusi minėto Susitarimo, pavyzdžiui, Lenkiją, atskiro
leidimo gauti nereikėtų, nes nei Seimo priimtas įstatymas, nei kiti Lietuvos
Respublikoje galiojantys teisės aktai nenumato jokių administracinių procedūrų siekiant
žmogaus palaikus gabenti į valstybes, kurios nėra ratifikavusios Susitarimo.

4. Tiek Europos Sąjungos teisės, tiek ir nacionalinės konstitucinės teisės
požiūriu tarp Latvijoje ir Lenkijoje (bei dar dešimtyje Europos Sąjungos valstybių narių,

kurios nėra ratifikavusios Susitarimo: Airijoje, Bulgarijoje, Danijoje, Italijoje, Jungtinėje Karalystėje, Kroatijoje, Maltoje, Rumunijoje, Vengrijoje, Vokietijoje) veiklą vykdančių laidojimo, balzamavimo ar kremavimo paslaugų teikėjų ir šių paslaugų gavėjų nesama tokio pobūdžio ir tokio masto skirtumų, kad jų atžvilgiu būtų galima objektyviai pagrįsti skirtingą reguliavimą. Priimto Įstatymo nuostatos, įpareigojančios Lietuvoje gauti *laissez-passers*, norint žmogaus palaikus vežti į šešiolika kitų Europos Sąjungos valstybių narių, bet leidimo nereikalaujant palaikų gabenimui į vienuolika Europos Sąjungos valstybių narių, netiesiogiai diskriminuoja šešiolikoje Europos Sąjungos valstybių narių veikiančius laidojimo, balzamavimo ar kremavimo paslaugų teikėjus bei žmogaus palaikų pervežimo paslaugą teikiančius ūkio subjektus.

5. Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos Respublikos žmonių palaikų laidojimo įstatymas įgyvendina 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2006/123/EB dėl paslaugų vidaus rinkoje (toliau – Paslaugų direktyva). Pabrėžtina, kad Seimo priimtas Įstatymas neatitinka Paslaugų direktyvos IV skyriaus 1 skirsnyje pateiktą su laisve teikti paslaugas susijusių nukrypti leidžiančių nuostatų, kadangi siekiant žmonių palaikus gabenti į šešiolika Europos Sąjungos valstybių narių būtų reikalaujama gauti *laissez-passers*, o palaikus gabenant į vienuolika kitų Europos Sąjungos šalių tokio leidimo nereikėtų.

6. Skirtingai atskirų Europos Sąjungos valstybių narių atžvilgiu reguliuojami tie patys teisiniai santykiai neleidžia užtikrinti ne tik nacionalinių reikalavimų atitikties Europos Sąjungos teisei, bet ir neleidžia vykdyti efektyvios su žmonių palaikų gabenimu susijusios valstybinės kontrolės, kurios stiprinimas, remiantis Įstatymo aiškinamajame rašte išdėstytais argumentais, buvo vienas iš priimto Įstatymo tikslų. Seimo priimtas Įstatymas nesudaro prielaidų valstybės institucijoms užtikrinti Lietuvos Respublikos žmonių palaikų laidojimo įstatyme nurodytų draudimų įgyvendinimo. Galiojančio įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 3 ir 4 punktuose įtvirtintas draudimas žmogaus palaikus kremuoti, kai jie neatpažinti arba kai žinoma ar įtariama, kad asmens mirties priežastis yra nusikalstama veikla, ir dėl to vyksta ikiteisminis tyrimas, taip pat įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose numatytas įpareigojimas atsisakyti palaikus balzamuoti, jei miręs žmogus sirgo pavojingomis arba ypač pavojingomis užkrečiamosiomis ligomis, arba mirusio žmogaus kūnas užterštas radionuklidais ar kitomis pavojingomis medžiagomis. Nevykdant efektyvios žmonių palaikų vežimo kontrolės šalies viduje ir į užsienio valstybes negali būti užtikrintas aukščiau nurodytų draudimų įgyvendinimas.

7. Atsižvelgiant į tai, kad galiojančiame Įstatyme įtvirtinti draudimai kremuoti ar balzamuoti palaikus yra susiję su viešojo intereso apsauga, valstybės institucijoms privalo būti suteikti įgaliojimai, leidžiantys užtikrinti šių draudimų įgyvendinimo kontrolę. Konstitucijoje įtvirtintas atsakingo valdymo principas suponuoja tai, kad visos valstybės institucijos ir pareigūnai turi tinkamai įgyvendinti jiems pagal Konstituciją ir įstatymus suteiktus įgaliojimus (Konstitucinio Teismo 2015 m. birželio 11 d. nutarimas).

8. Seimo priimto Įstatymo 1 straipsnio nuostatų pagrindu sukuriamas ydingas teisinis reguliavimas, kadangi palaikų vežimui į Europos Sąjungos valstybes būtų taikomi skirtingi administraciniai reikalavimai, o valstybės institucijos ir toliau nepajėgtų užtikrinti palaikų gabenimo kontrolės. Įstatymu turėtų būti nustatyta vieningai taikoma žmonių palaikų vežimo priežiūros sistema, kuri leistų suderinti prisiimtus tarptautinius ir iš Europos Sąjungos teisės kylančius įsipareigojimus bei leistų efektyviai

įgyvendinti galiojančiame įstatyme įtvirtintų su žmonių palaikų kremavimu ir balzamavimu susijusių draudimų priežiūrą.

9. Tobulinant priimto Įstatymo nuostatas, būtina numatyti reikalavimą žmonių palaikus į Europos Sąjungos valstybes nares ir užsienio valstybes vežti tik turint kompetentingos institucijos išduotą leidimą vežti mirusiojo kūną (*laissez-passer*). Tam, kad valstybės institucijos galėtų vykdyti efektyvią su viešojo intereso apsauga susijusių ribojimų priežiūrą, tikslinga užtikrinti, kad kompetentingos institucijos išduodamame mirties liudijime būtų padaromas papildomas įrašas, nurodant, ar žmogaus palaikus galima laidoti, balzamuoti, kremuoti, ar konkrečiu atveju yra taikomi papildomi įstatyme numatyti ribojimai.

2 straipsnis.

S i ū l a u:

1. Pakeisti Įstatymo 1 straipsnį ir išdėstyti jį taip:

„1 straipsnis. 22 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 22 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Teikiant laidojimo paslaugas, žmogaus palaikai gabenami Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytus reikalavimus atitinkančiomis transporto priemonėmis ir laikantis Vyriausybės įgaliotos institucijos patvirtintų žmonių palaikų gabenimo reikalavimų.“

2. Papildyti straipsnį nauja 2 dalimi:

„2. Žmogaus palaikai į užsienio valstybes vežami turint Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka išduotą leidimą vežti mirusiojo kūną (*laissez-passer*), išskyrus atvejus, kai žmogaus palaikai per Lietuvos Respublikos teritoriją gabenami tranzitu turint užsienio valstybės kompetentingos institucijos išduotą leidimą vežti mirusiojo kūną (*laissez-passer*).“

3. Papildyti straipsnį nauja 3 dalimi:

„3. Žmogaus palaikų pirminis vežimas atliekamas gavus Vyriausybės įgaliotos institucijos išduotą mirties liudijimą, kuriame pažymima, ar nėra šio įstatymo 7 straipsnio 1 dalyje, 19 straipsnyje ar kituose teisės aktuose nurodytų apribojimų, dėl kurių žmogaus palaikai negali būti vežami kremuoti ar balzamuoti. Žmogaus palaikų gabenimo patologinės anatomijos tyrimams ar teismo medicinos ekspertizėms ir tyrimams tvarką nustato Vyriausybės įgaliotos institucijos.“

4. Buvusias 22 straipsnio 2 ir 3 dalis laikyti atitinkamai 4 ir 5 dalimis.“

2. Pakeisti Įstatymo 2 straipsnį ir išdėstyti jį taip:

„2 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

1. Šis įstatymas įsigalioja 2017 m. sausio 1 d.

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija iki 2016 m. gruodžio 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.“

3 straipsnis.

P a v e d u Respublikos Prezidentės vyriausiajai patarėjai Rasai Svetikaitei pateikti šį dekretą Lietuvos Respublikos Seimui.

Respublikos Prezidentė

Dalia Grybauskaitė